

**UCHWAŁA NR 231/VI/2019
RADY MIASTA LUBLIN**

z dnia 26 kwietnia 2019 r.

w sprawie przyjęcia „Programu oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Lublinie na lata 2019 - 2020”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506), art. 12 pkt 11 i art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 511) w związku z art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) - Rada Miasta Lublin uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Program oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Lublinie na lata 2019 - 2020”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Lublin.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta Lublin

Jarosław Pakuła

**Program oddziaływań psychologiczno – terapeutycznych
dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Lublinie
na lata 2019 - 2020**

Spis treści

I.	WSTĘP.....	3
II.	PODSTAWA PRAWNA I PROGRAMOWA.....	4
III.	ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU.....	5
IV.	ADRESACI PROGRAMU.....	8
V.	REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU.....	8
VI.	REALIZACJA ODDZIAŁYWAŃ PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNYCH.....	9
VII.	ZAKŁADANE REZULTATY.....	10
VIII.	MONITORING, EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ...11	
IX.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	12

I. WSTĘP

Przemoc w rodzinie, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jest to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie jest istotnym problemem społecznym, który może dotknąć osoby ze wszystkich grup społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia czy też sytuacji materialnej. Wobec powyższego zachodzi konieczność podejmowania kompleksowych działań na rzecz zmniejszania zjawiska przemocy w rodzinie. W tym celu uchwałą Nr 754/XXX/2017 Rady Miasta Lublin z dnia 18 maja 2017 r. przyjęto Program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Lublinie na lata 2017– 2020. Na jego podstawie w Lublinie realizowane są programy korekcyjno - edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Podejmowane w ramach ich realizacji działania przyczyniły się do zmiany postaw i zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie.

Konsekwencją zmiany postaw i zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie jest powstrzymanie i zakończenie przemocy. Osoby stosujące przemoc w czasie realizacji programów nabyły umiejętności komunikowania się, konstruktywnego wyrażania uczuć i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy, jak również uznały odpowiedzialność za swoje czyny. Uzupełnieniem i kontynuacją działań podjętych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi program oddziaływań psychologiczno – terapeutycznych, który jest jednym z elementów systemu działań, ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zmniejszenie jej negatywnych następstw w życiu rodzinnym oraz społecznym na terenie miasta Lublin.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020 przyjęty Uchwałą nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 roku, (M.P. z 2014r., poz. 445) w obszarze trzecim nakłada na jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu gminnym i powiatowym obowiązek opracowania programu oddziaływań psychologiczno – terapeutycznych dla sprawców przemocy.

Głównym celem programu oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych jest utrwalenie przez sprawców przemocy zmian postaw i zachowań nabytych w trakcie realizacji oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych, a w konsekwencji na redukcję ryzyka kontynuowania stosowania przez te osoby przemocy oraz utrwalenie umiejętności samokontroli agresywnych zachowań i zamiany ich na konstruktywne formy współżycia w rodzinie.

Realizowane programy psychologiczno – terapeutyczne przyczynią się do zmniejszenia negatywnych następstw stosowania przemocy w życiu rodzinnym oraz społecznym.

II. PODSTAWA PRAWNA I PROGRAMOWA

Program oddziaływań psychologiczno – terapeutycznych jest spójny z założeniami ustawodawstwa krajowego oraz strategicznymi dokumentami o charakterze lokalnym.

Podstawą prawną programu jest:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. 2015, poz. 1390).
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób

prowadzących oddziaływania korekcyjno – edukacyjne (Dz. U. 2011, Nr 50, poz. 259).

3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2018, poz. 1508 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny (t.j. Dz. U. 2018, poz. 1600 z późn. zm.)

Program oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych jest spójny z zapisami następujących dokumentów programowych:

1. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020, przyjęty Uchwałą nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 roku (M.P. 2014, poz. 445).
2. Miejskim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lublinie na lata 2016 – 2020, przyjętym Uchwałą Nr 346/XIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 23 grudnia 2015 roku.
3. Programem oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Lublinie na lata 2017– 2020 przyjętym Uchwałą Nr 754/XXX/2017 Rady Miasta Lublin z dnia 18 maja 2017 r.

III. ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU

Program oddziaływań psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi obok oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych integralną część systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jaki funkcjonuje na terenie Miasta Lublin. Oddziaływania psychologiczno - terapeutyczne prowadzą do utrwalenia zmiany postaw i zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie, a w konsekwencji powstrzymania i zakończenia przemocy. Oddziaływania wpływają na zwiększenie zdolności osób stosujących przemoc do samokontroli agresywnych zachowań oraz utrwalenie umiejętności komunikowania się, konstruktywnego wyrażania uczuć i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.

Program przyczyni się również do wzmocnienia współpracy i komunikacji pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym instytucji niosących pomoc osobom stosującym przemoc.

Praca ze sprawcami opiera się na następujących założeniach:

1. Podstawą wszelkich działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie jest bezpieczeństwo i dobro osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
2. Przemoc w rodzinie jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy.
3. Przemoc w rodzinie jest tolerowana i wzmacnia przez postawy i poglądy wielu ludzi, często zakorzeniona jest we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie.
4. Przemoc w rodzinie jest szkodliwym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania współmałżonka/partnera, dziecka lub sytuacji rodzinnej.
5. Można nauczyć się nie stosowania przemocy, nigdy nie należy godzić się na przemoc i rezygnować z jej powstrzymania.
6. Stosowanie przemocy w żadnym przypadku nie może być usprawiedliwione stwierdzeniem, że było skutkiem prowokacji ze strony ofiary.
7. Funkcjonują stereotypy kulturowe i obyczajowe związane z przemocą, a odnoszące się do płci, rasy, orientacji seksualnej, które usprawiedliwiają dyskryminację jednostek i grup społecznych.
8. Stosowanie przemocy domowej jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

Podstawowym założeniem programu jest to, że przemoc jest zachowaniem nieakceptowanym, którego nie usprawiedliwia. Działania psychologiczne i terapeutyczne na trwałe zmieniają świadomość osoby stosującej przemoc w odniesieniu do zjawiska przemocy oraz jej skutków fizycznych, psychologicznych i prawnych. Dlatego stosowanie odpowiednich oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych wobec sprawców pozwoli na redukcję agresji, kształtowanie umiejętności komunikacji, relacji partnerstwa i szacunku wobec bliskich oraz radzenia sobie

z własną złością i agresją przy wykorzystaniu własnych zasobów i umiejętności.

Cel główny programu:

Głównym celem Programu oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych jest utrwalenie przez sprawców przemocy zmian postaw i zachowań nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, a w konsekwencji zatrzymanie przemocy w rodzinie. Celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez nabycie wiedzy i umiejętności alternatywnych zachowań oraz kształtowania nowego stylu życia, bez zachowań przemocowych, kształtowanie relacji opartych na wzajemnym szacunku. Doprowadzi to do zwiększenia bezpieczeństwa i poprawy funkcjonowania rodzin, w których występuje problem przemocy.

Cele szczegółowe programu:

1. Rozpoznawanie i zmiana przekonań, postaw i rozumienia problemów życiowych u osób stosujących przemoc w rodzinie.
2. Wzbudzanie motywacji do zmiany zachowania poprzez analizę przyczyn własnego postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań.
3. Nabycie i doskonalenie umiejętności rodzicielskich i wychowawczych opartych na wychowaniu bez przemocy.
4. Pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje rodzinne i sposobów przeciwdziałania (psychoedukacja).
5. Utrwalenie świadomości dotyczącej ról poszczególnych członków rodziny.
6. Nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów w rodzinie.
7. Nauka umiejętności konstruktywnego przeżywania i wyrażania trudnych emocji.
8. Nabycie i utrwalanie kompetencji służących samokontroli nad agresywnymi zachowaniami.
9. Kształtowanie motywacji do zmiany zachowań poprzez:
 - pogłębianie wglądu w mechanizmy własnych zachowań,

- rozwijanie zachowań asertywnych,
 - rozwijanie empatii, umiejętności radzenia sobie z emocjami, uczuciami (m.in. złością) konstruktywnego rozwiązywania konfliktów.
10. Praca nad poczuciem własnej wartości, odkrywanie i wzmacnianie zasobów osobistych.
 11. Odkrywanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu.
 12. Wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.
 13. Zdobycie lub poszerzenie przez Uczestników posiadanej wiedzy, w celu powstrzymania się od zachowań przemocowych.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu psychologiczno - terapeutycznego są osoby dorosłe stosujące przemoc w rodzinie. Uczestnicy mogą zgłaszać się do programu dobrowolnie lub mogą być kierowani przez podmioty oraz instytucje, w szczególności: MOPR, Zespół Interdyscyplinarny, kuratorów sądowych. Uczestnicy Programu powinni ukończyć program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych, jak również powinni wykazywać motywację do terapii.

V. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Realizatorem programu oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych dla sprawców przemocy w rodzinie jest Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie.

Partnerami programu są:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie.
2. Komenda Miejska Policji w Lublinie.
3. Prokuratury Rejonowe w Lublinie.
4. Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej.
5. Poradnie Zdrowia Psychicznego.

6. Areszt Śledczy w Lublinie.
7. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie.
8. Ośrodek Leczenia Uzależnień w Lublinie.
9. Organizacje pozarządowe.

Realizacja Programu zostanie powierzona trenerom posiadającym odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia zajęć oraz posiadających niezbędną wiedzę i doświadczenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie.

Nabór uczestników i reguły uczestnictwa w Programie:

Nabór następuje we współpracy z instytucjami funkcjonującymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Niezbędna jest indywidualna decyzja o uczestnictwie w Programie osoby stosującej przemoc w rodzinie.

Przyjęcie uczestnika do Programu będzie poprzedzone wstępną kwalifikacją, podczas której realizatorzy przeprowadzą diagnozę. Diagnoza będzie udokumentowana na piśmie. Zakończeniem kwalifikacji będzie podpisanie z uczestnikiem kontraktu, w którym uczestnik zaakceptuje i podpisze zasady udziału w Programie.

Kontrakt powinien zawierać w szczególności warunki, jakie należy spełnić, aby ukończyć Program, wskazywać okoliczności powodujące wykluczenie z Programu, zobowiązanie do aktywnego udziału w zajęciach oraz wypełnienia ankiet ewaluacyjnych, zobowiązanie uczestnika do poszanowania zasad współżycia społecznego. Kontrakt powinien również zawierać zgodę uczestnika na realizowanie monitoringu jego sytuacji rodzinnej i zachowań w trakcie i po zakończeniu Programu.

Za uczestnika uznaje się osobę, która została zakwalifikowana, podpisze kontrakt i rozpocznie spotkania programowe.

VI. REALIZACJA ODDZIAŁYWAŃ PSYCHOLOGICZNO - TERAPEUTYCZNYCH

Realizacja Programu będzie odbywać się w formie indywidualnych spotkań z osobami stosującymi przemoc w rodzinie, jak również w formie

spotkań grupowych. Zakłada się, że w każdym roku realizacji Programu zostanie powołana przynajmniej jedna grupa. Program realizowany będzie dla grup do 15 osób.

Liczba godzin Programu realizowanego w formie grupowej i indywidualnej zostanie określona przez specjalistów. Szczegółowy harmonogram zajęć indywidualnych i grupowych zostanie uzgodniony z trenerami prowadzącymi.

Prowadzący podczas spotkań indywidualnych przeprowadzi wstępną diagnozę oraz udzieli pomocy psychologicznej i terapeutycznej indywidualnie dostosowanej do uczestnika.

Podczas zajęć grupowych wykorzystywane będą następujące formy pracy:

- a) mini wykład - informacje dostosowane do percepcji odbiorcy,
- b) projekcja filmów,
- c) case study - analiza przypadku,
- d) analiza własnych zachowań,
- e) praca warsztatowa - treningi i praktyczne ćwiczenie, scenki mające na celu pracę nad zmianą postaw uczestników Programu.

Program może być realizowany przez jednego trenera. Uczestnicy grupy będą pracować nad rozwijaniem i utrwalaniem zmiany osiągniętej w wyniku udziału w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych.

Zadaniem trenerów jest także zapewnienie uczestnikom treningu materiałów edukacyjnych oraz przygotowanie konspektów zajęć (opracowanie merytoryczne) oraz realizacja zajęć zgodnie z przygotowanymi konspektami. Warunkiem uczestnictwa w zajęciach jest podpisanie przez uczestnika kontraktu, jak również każdy z uczestników jest zobowiązany do podpisywania się na liście obecności. Trenerzy zobowiązani są do przygotowania sprawozdania po przeprowadzonych zajęciach. Elementem Programu będzie dwukrotne wypełnienie przez każdego uczestnika ankiet ewaluacyjnych weryfikujących zmiany postaw uczestnika.

VII. ZAKŁADANE REZULTATY

1. Zwiększenie poziomu wiedzy sprawców na temat przemocy.
2. Wzrost świadomości stosowanych zachowań przemocowych wobec bliskich, prowadzący do zmiany postaw i zachowań.
3. Zatrzymanie przekazywania przemocowych wzorców rozwiązywania problemów w rodzinie.
4. Zwiększenie umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć.
5. Wzrost umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresowych.
6. Zwiększenie kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego radzenia sobie z trudnymi uczuciami.
7. Wzrost umiejętności partnerskiego współdziałania w rodzinie oraz korzystania z pomocy innych, uzyskanie przez uczestnika wiedzy na temat nowych wymagań w stosunku do ról pełnionych w rodzinie.
8. Wzrost poczucia bezpieczeństwa rodziny uczestnika.
9. Zdobycie wiedzy i zastosowanie jej w zakresie wychowywania dzieci bez przemocy.

VIII. MONITORING, EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Program oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych adresowany do osób stosujących przemoc w rodzinie podlegać będzie monitoringowi oraz ewaluacji. Sprawozdanie z realizacji Programu będzie zawierało podsumowanie i wnioski płynące z realizacji działań w danym roku sprawozdawczym.

System monitorowania zachowań związanych z przemocą u osób uczestniczących w Programie realizowany będzie w trakcie trwania Programu i po jego zakończeniu.

W procesie oceny efektów biorą udział instytucje i organizacje realizujące, które w tym zakresie zobowiązane są do współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym prowadzącymi Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie. System monitorowania polega na weryfikowaniu efektów Programu, uzyskaniu informacji o zachowaniu uczestników wobec członków swej rodziny w szczególności poprzez:

- obecność i aktywność uczestników Programu,

- kontakt realizatorów/prowadzących z osobami wobec, których uczestnicy Programu stosowali przemoc (po uzyskaniu ich zgody),
- współpracę instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie celem zdobycia i wymiany informacji na temat uczestnika, monitorowania jego rzeczywistego funkcjonowania w środowisku w relacjach partnerskich, rodzicielskich i społecznych.

Uzyskane wyniki wykorzystane będą w pracach nad doskonaleniem i upowszechnieniem oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Opracowanie i realizacja programów oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu gminnym i powiatowym. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia budżet państwa. W związku z powyższym planowanie wydatków następuje na poziomie gminy rokrocznie, a realizacja Programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych z budżetu państwa na ten cel.

Przewiduje się możliwość modyfikacji zaplanowanych działań, terminu ich realizacji oraz źródeł finansowania w celu zwiększenia efektywności założeń Programu.